

ЕТИЧЕН КОДЕКС

на работещите и обучаващите се в Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ при Българската академия на науките

Настоящият кодекс представя принципите за професионална етика, възприети от работещите и обучаващите се в Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ на Българската академия на науките (БАН). Придържането към тези принципи осигурява благоприятен климат за работа, което е предпоставка за поддържането на висок професионализъм и добър имидж на организацията в обществото.

От работещите и обучаващите се в Института за български език при БАН се очаква да възприемат етичните норми на поведение, очертани в Етичния кодекс на служителите на БАН и в този кодекс, и да се придържат към принципите на професионалната етика.

Несъобразяването с етичните норми на поведение води до подкопаване на престижа на Института за български език. Обслужването на обществените интереси предполага действията на Института да се възприемат с доверие и уважение в обществото. Във връзка с това от всеки работещ и докторант в Института се очаква да показва професионализъм, да се отнася с уважение към гражданите, представителите на всички държавни органи и на други юридически лица, както и към останалите служители в Института.

Задължение на всеки работещ и докторант в Института за български език при БАН е да се запознае с настоящите правила, при необходимост да търси от прекия си ръководител разяснения и да ги спазва в своята служебна дейност.

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Етичните правила в този кодекс са приложими спрямо всички работещи и докторанти в Института за български език и се отнасят до:

- взаимоотношенията между работещите в БАН и държавните органи;
- взаимоотношенията между работещите в Института за български език и гражданите и юридическите лица;
- взаимоотношенията между отделните служители в системата на БАН;
- правата и задълженията на работещите в Института за български език.

Чл. 2. Работещите и докторантите в Института за български език при БАН изпълняват своите задължения при спазване на Закона за Българската академия на науките и Устава на БАН, утвърдените вътрешни правила и процедури, както и всички други законови и подзаконови нормативни актове, които регламентират дейността на Академията, нейните звена и нейните служители.

(1) Дейността на работещите и докторантите в Института се осъществява при спазване на принципите на законност, лоялност, честност, безпристрастност, политическа неутралност, отговорност и отчетност при осъществяването на служебните задължения.

(2) Работещият в Института за български език извършва дейността си компетентно, на високо професионално равнище, обективно и добросъвестно, като се стреми непрекъснато да подобрява ефективността от своята работа в интерес на Института.

(3) Работещият следва поведение, което не накърнява престижа на Института за български език и неговите членове, не само при изпълнение на служебните си задължения, но и в своя обществен и личен живот.

(4) При изпълнение на служебните си задължения работещият се отнася с уважение към всеки, като зачита правата и достойнството на личността и не допуска да се проявява дискриминация.

Глава втора

ВЗАИМОТНОШЕНИЯ С ВЪНШНИ ЛИЦА

Чл. 3. (1) Работещият в Института за български език изпълнява поетите си задължения отговорно, безпристрастно и непредубедено, като създава условия за равнопоставеност на разглежданите случаи.

(2) Работещият в Института за български език е длъжен да опазва данните и личната информация на гражданите, станали му известни при или по повод на изпълнението на служебните му задължения.

(3) Работещият в Института за български език отговаря на поставените му въпроси в съответствие с функциите, които изпълнява, като при необходимост пренасочва лицата към друг свой колега или към съответен Институт, притежаващ нужната компетентност.

Глава трета

ПРОФЕСИОНАЛНО ПОВЕДЕНИЕ

Чл. 4. (1) При изпълнение на служебните си задължения работещият в Института за български език следва поведение на висок професионализъм, безпристрастност и активност, честност, като не допуска личните политически пристрастия да му влияят.

(2) Всеки учен и докторант от Института за български език при провеждане на научните си изследвания и публикуване на трудове спазва научната етика, стреми се към оригинални приноси и не допуска прояви на плагиатство.

(3) Когато прави предложения пред колеги и пред ръководството на Института за български език, работещият в Института за български език предоставя цялата информация, отнасяща се до вземането на конкретно решение.

(4) Работещият в Института за български език е длъжен да спазва служебната йерархия и стриктно да изпълнява разпоредбите на прекия си ръководител и на ръководството на Института.

(5) Работещият в Института за български език не е длъжен да изпълни неправомерна заповед, издадена по установения ред, когато тя съдържа очевидно за него правонарушение, но следва да мотивира своя отказ пред органа, който му разпорежда.

(6) Работещият в Института за български език поставя пред своя ръководител открито и честно проблемите, с които се сблъсква в процеса на работата си.

(7) Работещият в Института за български език противодейства на корупционни прояви и

на други неправомерни действия в Института.

(8) Работещият в Института за български език не трябва да изразява лични мнения по начин, който може да бъде тълкуван като изразяване на официална позиция на Института.

(9) Работещият в Института за български език не допуска да бъде поставен във финансова зависимост или друга обвързаност от външни лица или организации, както и да иска и да приема подаръци, услуги, пари, облаги или други ползи, които може да повлияят върху изпълнението на служебните му задължения и вземането на решения или да нарушат професионалния му подход по определени въпроси.

Чл. 5. (1) При изпълнение на служебните си задължения работещият в Института за български език опазва повереното му имущество с грижата на добър стопанин и не допуска използването му за лични цели. Той своевременно информира непосредствения си ръководител при случаи на загуба или повреждане на повереното му имущество.

(2) Всички данни и документи на Института за български език може да се използват от работещия в Института само при изпълнение на служебните му задължения и при спазване на правилата за защита на информацията.

Чл. 6. Работещият в Института за български език е длъжен да се съобразява с всички Правилници и вътрешни разпоредби на Института, да спазва установеното работно време в Института и да присъства на работното си място.

Глава четвърта

КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ

Чл. 7. (1) Работещият в Института за български език не може да участва при обсъждането, подготовката, вземането и изпълняването на решения, когато той или свързани с него лица са заинтересувани от съответното решение, или когато има със заинтересуваните лица отношения, пораждащи основателни съмнения в неговата безпристрастност.

(2) При възлагането на служебна задача, чието изпълнение може да доведе до конфликт между служебните му задължения и неговите частни интереси, работещият в Института за български език следва своевременно да уведоми своя ръководител.

(3) Работещ в Института за български език, на когото станат известни факти и обстоятелства за възникнал конфликт на интереси в Института, следва своевременно да уведоми своя работодател за това.

(4) Когато работещият в Института за български език се съмнява дали дадена дейност е съвместима със служебните му задължения, той трябва да обсъди това със своя ръководител.

Чл. 8. (1) Работещият в Института за български език не може да използва служебното си положение за осъществяване на свои лични или семейни интереси.

(2) Работещият в Института за български език не участва в каквито и да било сделки, които са несъвместими с неговата длъжност, функция и задължения.

(3) Всеки, който напусне Института за български език, не трябва да злоупотребява с информацията, която му е станала известна във връзка с длъжността, която е заемал, или с функциите, които е изпълнявал.

Глава пета

ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ РАБОТЕЩИТЕ В ИНСТИТУТА ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Чл. 9. В отношенията с колегите си работещият в Института за български език проявява лоялност, уважение и коректност, като не допуска поведение, което накърнява достойнството и правата на отделната личност.

Чл. 10. Когато противоречията между колеги не могат да бъдат разрешени от самите тях, те търсят съдействието на непосредствения ръководител, без това да дава отражения при изпълнение на служебните им задължения.

Глава шеста

ЛИЧНО ПОВЕДЕНИЕ

Чл. 11. (1) При изпълнение на служебните си задължения и в обществения си живот работещият в Института за български език следва поведение, което не подкопава престижа на Института.

(2) Работещият в Института за български език не допуска на работното си място поведение, несъвместимо с добрите нрави.

(3) Работещият в Института за български език се стреми да избягва в поведението си конфликтни ситуации, а при възникването им цели да ги преустанови.

(4) Работещите в Института за български език спазват благоприличието и деловия вид в облеклото, съответстващи на служебното му положение и институцията, която представлява.

Чл. 12. Работещият в Института за български език не може да упражнява дейности, посочени в Законодателството като несъвместими с неговите задължения и отговорности, както и да получава доходи от такива дейности.

Чл. 13. При осъществяването на действия, несъвместими с поведението по този Кодекс, на работещия в Института за български език следва да се потърси отговорност и той да се оттегли от длъжността, която заема.

Глава седма

АНГАЖИРАНОСТ НА РЪКОВОДСТВОТО

Чл. 14. Ръководството на Института за български език се придържа към принципите на прозрачност при вземане на решения, диалог и зачитане на становището на отделните звена. Ръководството гарантира равнопоставеност на всички звена в Института и предоставя равни възможности за професионална реализация на всички учени, служители и докторанти.

Чл. 15. Ръководството предприема необходимите действия за осигуряване на нормални условия на труд и добър климат на работното място и подпомага професионалното развитие на кадрите.

Чл. 16. Ръководството гарантира опазването на личните данни и всякаква поверителна информация, достигнала до него във връзка с изпълнение на служебните задължения на учените, служителите и докторантите.

Чл. 17. Ръководството на Института следва своевременно да разяснява на учените, служителите и докторантите в Института за български език официалната позиция на Института по професионални и научни проблеми, които са от значим обществен интерес.

Чл. 18. Ръководството следва да се доведе този кодекс до знанието на всички учени, служители и докторанти в Института за български език при БАН за сведение и изпълнение, като запознаването с неговото съдържание се удостоверява лично чрез подпис.

Глава осма

МЕРКИ ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА ЕТИЧНИЯ КОДЕКС

Чл. 19. При постъпване на работа в Института за български език всички учени, специалисти, служители и докторанти приемат и се съгласяват с правилата на настоящия Етичен кодекс.

Чл. 20. Етичният кодекс следва да се доведе до знанието на всички учени, специалисти, служители и докторанти в Института за български език заедно с останалите нормативни документи на Института за безопасност на труда, като това се удостоверява лично чрез подпис.

Чл. 21. Общото събрание на учените в Института за български език избира чрез явно гласуване с обикновено мнозинство членовете на Комисия по академична етика (КАЕ) в състав от петима потвърдили съгласието си учени на основна работа в Института за български език.

Чл. 22. КАЕ е независим експертен и консултативен орган, чийто статут се определя с настоящия Етичен кодекс на Института. Комисията следи за спазването на правилата и нормите на Етичния кодекс.

Чл. 23. КАЕ избира свой председател и определя правилата, регламентиращи организационното ѝ функциониране.

Чл. 24. Мандатът на Комисията по академична етика (КАЕ) и на нейния председател е 4 години. Участието в КАЕ може да бъде удължавано само еднократно.

Чл. 25. КАЕ приема за разглеждане сигнали за нарушение на Етичния кодекс само в писмен вид. Право на сигнали и жалби, както и на лична защита имат всички учени, специалисти, служители и докторанти в Института за български език и ръководството на Института за български език.

Чл. 26. КАЕ изготвя решенията и препоръките си само при наличие на мнозинство.

Чл. 27. При доказани случаи на нарушения на академичната етика КАЕ информира в писмена форма Научния съвет и директора на Института за български език за търсене на дисциплинарна отговорност.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Нормите на настоящия кодекс са задължителна част от трудовоправните задължения на работещите в Института за български език.

§ 2. Работещите в Института за български език са длъжни да спазват разпоредбите на настоящия кодекс и във връзка с това да се информират за поправки и изменения на неговите разпоредби.

§ 3. В шестмесечен срок от приемането на Етичния кодекс непосредственият ръководител на съответното структурно звено в Института за български език изпълнява задължението си по чл. 18.

§ 4. При първоначално встъпване в длъжност непосредственият ръководител е длъжен да запознае работещия в Института за български език с разпоредбите на този кодекс **в 7-дневен срок** от встъпването.

§ 5. Етичният кодекс е приет от Общото събрание на Института за български език с решение по Протокол № 3 от 16.07.2012 г., на основание чл. 7, ал. 1, т. 16 и чл. 11 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор и е елемент от системата за финансово управление и контрол в Българската академия на науките.

§ 6. За неуредените в този кодекс случаи се прилагат разпоредбите на Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор, Кодекса на труда, Закона за БАН, Устава на БАН и вътрешните общоакадемични актове.

§ 7. При неспазване на нормите на поведение в този Кодекс служителите носят дисциплинарна отговорност съгласно Кодекса на труда.

§ 8. За целите на този кодекс, понятията „свързани лица“ и „частен интерес“ имат смисъла и съдържанието, посочени в Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси.

§ 9. Изменения и допълнения на настоящия кодекс се извършват по реда на неговото приемане.

§ 10. Етичният кодекс влиза в сила от датата на приемането му.

Настоящият Етичен кодекс е утвърден на заседание на Общото събрание на Института за български език, проведено на 16 юли 2012 г.

Допълнен с решение на Общото събрание на Института за български език от 10 юли 2025 г.

Председател на Общото събрание на Института за български език:
проф. д.ф.н. Марияна Цибранска-Костова

Директор на Института за български език:
проф. д-р Светла Коева

Съгласуван с: юрист Мая Златева